

Fransuaza SAQAN
(Fransa)

Luici bu axşam İnanı sönücü dəfə kokteylə dəvət etmişdi. Qadın heç nədən şübhələnmişdi. Və budu, indi Luici, bu sarısaçlı qadını parçalasınlar deyər, öz dostlarının – o vəhşi heyvanların qabağına atacaqdı.

Bu gün, nəhayət ki, bu darıxdırıcı, tələbkar, lovğa, bütövlükdə onun üçün heç bir dəyəri olmayan, hissiyatsız qadından canını qurtaracaqdı. Bu qərarını (belə bir fikrin beynində nə zaman yarandığını heç özü də bilmirdi. Hərçənd, bu qərarı, onlar Romada çimərlikdə olarkən hirsli başla vermişdi, özü də heç bir tərəddüd etmədən) məhz indi, üstündən iki il keçəndən sonra həyata keçirəcəkdə. İçki məclislərinin, şənliklərin və avtomobil yarışlarının qəhrəmanı, hər cür qadınların dalınca da (bəzən boş bir həvəs xatirinə) eyni ehtirasla düşən, bununla belə, bəzi durumlarda görünməmiş dərəcədə cəsarətsizlik göstərən bu adam bu gün sevgilisinə ayrılıqlarını elan edəcəkdə. Və nə qədər gülməli olsa da, bu məqsədlə “dostlarını” adlandırdığı bir sürü adamı - laqeyd və qeyri-səmimi insanları bir yere toplamağa qərar vermişdi.

Son üç ayda o, tamam yorulmuşdu. Hər xırda şeyə əsəbiləşir, ən əsası sevgilisi ilə görüşdən qaçırdı. Bir sözlə, cansız İna ilə ayrılmaq üçün daxilən tam yetişmişdi.

Cansız İna artıq neçə illərdə ki, “gəlmə romalıları” arasında ən gözəl qadınlardan biri sayılırdı. Luicinin dostlarının dediyinə görə, onun bu günə qədərki sevgililəri arasında ən gözəli İna idi.

İki il, geyim necə tez dəbdən düşürsə, eləcə sürətlə gəlib keçdi. Gərginliyin son həddinə çatmış Luici yenə də əvvəlki kimi cazibədar, amma artıq onu tənqəd götürmüş sarısaçlı İnanı öz məşinində kokteylə (bu dəfə vida kokteylinə) aparırdı. Bu qadından çox, ətrafdakıların onun haqqında yaratdığı obrazdan qurtulmağa çalışması Luicinin özünə də əyləncəli görünürdü. Axı o, heç də indi profildən süzdüyü bu qadından, bir zamanlar ağılı başından alan, az qala ilahiləşdiriyi (axı o, çox ehtiraslı adam idi) bu dodaqlardan, bu çiyinlərdən və bu gözəl ayaqlardan qurtulmaq istəmədi. Onun qurtulmaq istədiyi hansısa bir sxem, İnanın hamı üçün yaratdığı (“İnanı tanıyırsan? Hansı İna, Luicinin sevgilisini deyirsən?”) obraz-simvol idi. Və indi məşinlə Roma küçələrindən keçən Luici nəhaq yerə özünə tələq etməyə çalışırdı ki, İna da onun kimi insandı, əti ətindən, qanı qanındandı. Ona elə gəlirdi ki, müəmmalı şəkildə məşinində peyda olmuş şıq geyimli yaşlı xanımın rəsmini aparır. Ancaq orası gerçək idi ki, bu axşam son nöqtəni qoyacağı münasibətlərinin 2 illik tarixi vardı.

Bu İsveç gözəli ona uzaq görünməyə başladı. Luiciyə sarı döndü, özünəməxsus sakit səslə və artıq iki gündü ki, Luiciyə ikrah hissi yaradan ləhcəylə soruşdu: “Bu axşam orda kimlər olacaq?” Luici üzündə təbəssümlə “həmişəkilər” deyəndə, o, qəfildən tutuldu. Bəlkə də, bu sevgi macerasının sona çatdığını anlamışdı, ya da ola bilsin, o özü də Luicidən soyumuşdu. Bu düşüncələr Luicinin qəlbində dünya durduqca yaşayacaq kişi duyğularını oyatdı. Fikirləşirdi ki, istəsə, ona kefi istəyən hər şey eləyə bilər; yanında qalar, oğul-uşaq sahibi olar, dörd divanın arasında saxlayar, hətta onu sevə də (niyə də yox?) bilər. Bu yerdə gülümsədi və İna yenidən ona baxıb bir qədər həyəcanlı tonla soruşdu: “Səni belə sevindirən nədi?” Bu səs tonu Luicini təccübləndirdi və məşin İspaniya prospektindən keçərkən ürəyində öz fikrini özü təsdiq elədi: “yəqin ki, şübhələnib”. Yarım saat əvvəl Karla, Cina və Umberto zəng vurmuşdular. Düzdü, İna heç vaxt telefon danışığına qulaq asan deyil. Amma yazıq qız heç bir şey başa düşməyə belə (hərçənd, italyanca sürətlə danışa bilir), ona qarşı nə sə hazırladığını hiss etməliydə. Lənətə gəlmiş qadın intuisiyası... Hər halda, Qvido ilə Karla telefon danışığına qulaq asan deyil.

Pilləkənlərlə qalxarkən İnanın əlindən tutanda onu xoş olmayan bir hiss bürüdü. Sanki canlı adamı korridaya, daha doğrusu, öküzlərin döyüşdən əvvəl saxlandığı tövləyə aparırdı. Bu an özünü adamı yoldan çıxaran əclaf kimi hiss elədi və ona elə gəlirdi ki, İnanı hansısa şəxsiyyətə bir oyuna çəkir.

İçəri yenidən girmişdilər ki, Karla özünü onların üstünə atdı. O güllü və İna baxırdı. Sanki alacağı ləzzətin intizarını çəkirdi.

İna qəfildən deyər, o, sözə başladı, - axır ki, gəldiniz, mənə narahat olmağa başlamışdım. Luici də, İna da onu öpdülər. Qonaq otağına keçdilər. Ətrafda yaranmış burulğan Luicidə belə bir qənaət yaratdı ki, hamı işdən xəbərdardı. Hamı onun bu axşam çox gözəl, amma həddən artıq müddətə birlikdə olduğu isveçli İna İnaqəborqdan ayrılacağını və bunu açıq şəkildə elan eləyəcəyini gözləyirdi. İna isə sanki heç nədən şübhələnmişdi. Əvvəlki kimi onun əlindən tutub, köhnə dostlarla görüşürdü. Sonra onlarla birlikdə bufetə tərəf yönəldi. Həmişəki kimi içki içməyə, rəqs etməyə, gecə evə qayıtdıqdan sonrasa özünü sevgilisinin indidən az və çox olacağını bilmədiyi çılğın nəvazişlərinin ixtiyarına verməyə hazır idi. Birdən Luiciyə elə gəlirdi ki, onların münasibətində “az” heç olmayıb, “çox” isə ancaq ondan asılıdı. Dostları bir göz qırpmında, yarımdairə şəkildə onları əhatəyə aldılar. Hamı gözləyirdi, amma nəyi? Luici bu qadına nə deyəcək? Deyəcək ki, mənə cana gətirmisən, bir şillə çəkəcək və hamının gözü qabağında soyunduracaq? Əslində, bu saat Luici ayrılığın səbəbini izah etməyə çətinlik çəkirdi. Başa düşürdü ki, İna ilə mütləq ayrılmalı olduğunu bu soyuq, ildırım payız axşamı ona çox tanış, eyni zamanda biganə olan maskalara niyə izah etməli idi. Yadına dostlarının İna haqqında dedikləri düşdü: “O, bizim çevrənin adamı deyil”. Onların dediyi “çevrəyə” - bu çaqqallar sürüsünə, quzğunlara baxır və öz-özünə fikirləşirdi ki, qəti qənaətə gəlmək üçün, əslində bu səhnə kifayətədi. Bu sarışın, təbiətən müstəqil olan şımallı gözəli tanıdığı vaxtdan bəri ilk dəfə təccüblə düşündü ki, bu qadın, çevrəsindəki adamların hamısından ona daha yaxındı.

Cüzeppe həmişəki kimi güllüzlə onlara yaxınlaşdı. Üzünə dramatik ifadə verib İnanın əlini öpdü. Luici ona baxıb fikirləşirdi ki, “lap ağılı çıxardı”. Onun ardınca yenidən Karla yaxınlaşdı və İna ilə hal-əhval tutdu, kefini xəbərdər aldı, Viskontinin son filminə baxıb-baxmadığını soruşdu. Sonra Aldo üzündə hüznü ifadəylə İna qadına dedi ki, (ümumiyyətlə, demək lazımdır ki, Aldo hadisələri qabaqlamağı sevirdi) belə bir gözəl qadın onun Aostedəki bağ evinin ən qiymətli zینəti ola bilər. Sonra bu yerlərin kraliçası sayılan Marina qəfildən sağdan peyda oldu və bir əliylə Luicinin, o birisilə İnanın əlindən tutub dedi:

- Aman Tanrım, ikiniz də necə gözəlsiz. Yox, siz, doğrudan da, bir-biriniz üçün yaradılmışsınız.

İspanlar demişkən, kütlə nəfəsini içinə çəkib saxladı, korrida başladı. Amma öküzlə (indi bu rolunda zavallı İna idi) sakitcə gülümsəyirdi. Hamı açıq-aşkar Luicidən nəyə bir işarə, ya bir kəlmə, qısa, nəyə maraqlı, bir az da əyləncəli hərəkət gözləyirdi. O isə italyanlara xas bir jest elədi – əlini havada yellədi. Bu hərəkətlə ya nəyisə inkar eləyir, ya da minnətdarlığını bildirirdi. Ovqatı təlx olmuş Karla (sevgilisindən məhz bu axşam ayrılacağını ona Luici özü demişdi, hərçənd, tragikomediyanın oynanılacağı yeri dəqiq bildirməmişdi) yenidən hücumu keçdi.

- Dəhşətli dərəcədə boğanaqdı – uzada-uzada dedi. – Məncə, əziz İna sizdə yay aylarında bizdəki qədər isti olmur. Yanılmıramsa, İsveç daha şimal tərəfdədi.

Cüzeppe, Marina, Qvido uğunub getdilər. Hərçənd, Luici burada gülməli bir şey görmədi. Axı İsveçin İtaliyadan daha şimalda yerləşməsinə gülməli nə var ki? Hətta bir anlıq düşündü ki, Karla heç də “Vouge”-də yazıldığı kimi, ağıl dəryası deyil.

- Mən də düşünürəm ki, İsveç İtaliyadan daha çox şimala tərəfdi - İna tamamilə sakit tərzdə cavab verdi. Danışığındakı ləhcə sözlərinə qaribə, soyuq bir etinasızlıq qatırdı. Bu soyuqluq həm də onun bütün simasında əks olunmuşdu. Onun bu etinasızlığına rəğmən, hamı gülməkdən yıxılırdı.

“Bütün bunlar ona görədi ki, hamısının əsəbləri tarına çəkilib – Luici ürəyində fikirləşdi. – Hamısı mənim İna qadına kobud sözlər söyləməyimi gözləyir. Deməli, mən bunu eləməliyəm”.

Elə bu zaman İna bənövşəyi gözlərini ona zillədi. Gözlərinin rəngində, doğrudan da, qeyri-adi bənövşəyi çalar vardı. Romada ilk dəfə peyda olduğu gündən bəri böyük uğur qazanmasının əsas səbəbi də məhz bu idi. Ətrafında toplanmış adamlara fikir vermədən İna meydan oxuyurmuş kimi dedi:

- Luici, bura çox darıxdırıcı oldu. Məni başqa yerə apar bilərsən? Birdən sanki ildırım çaxdı, bülbur qədəhlər cingildədi. Bu gurultunun fonunda səslərin əmələ gətirdiyi uğultu eşidilməz oldu və Luici sanki yuxudan ayıldı. İndi bu iki nəfərin arasında adına “qarşılıqlı anlaşma” dediyim bir şey yaranmışdı. Onlar baxışlarını bir-birinə zilləmişdilər. Bu gözəl qadının tünd-bənövşəyi, səmimi baxışlarında artıq heç bir sual yox idi. Əksinə, bu baxışlar sanki birmənalı şəkildə deyirdi: “Axmaq, axı mən səni sevərəm”. Bu sözlərə cavab olaraq romalı Luicinin zillə qara gözlərində sadələh, bir az kişi, bir az da uşaqsayağı sual yarandı: “Doğru deyirsən?”

Hər şey bir-birinə qarışırdı. İnsanlar, ideyalar, düşüncələr, bu gecənin əvvəlcədən düşünülmüş sonluğu – hamısı bir andaca yox olub getdi. “Dostları” qışın soyuğunda büzüşən yarasalar kimi birdən-birə tavandan başısağa asılı qaldılar. Onlar kütlüyün məşinə sarı tənənəli yürüşünə yol vermək üçün aralandılar. Roma əvvəlki kimi gözəl, ruha, cana yaxın idi. Və Roma küçələri sevginin tənənəsini yaşayırdı...

- Aman Tanrım, ikiniz də necə gözəlsiz. Yox, siz, doğrudan da, bir-biriniz üçün yaradılmışsınız.

İspanlar demişkən, kütlə nəfəsini içinə çəkib saxladı, korrida başladı. Amma öküzlə (indi bu rolunda zavallı İna idi) sakitcə gülümsəyirdi. Hamı açıq-aşkar Luicidən nəyə bir işarə, ya bir kəlmə, qısa, nəyə maraqlı, bir az da əyləncəli hərəkət gözləyirdi. O isə italyanlara xas bir jest elədi – əlini havada yellədi. Bu hərəkətlə ya nəyisə inkar eləyir, ya da minnətdarlığını bildirirdi. Ovqatı təlx olmuş Karla (sevgilisindən məhz bu axşam ayrılacağını ona Luici özü demişdi, hərçənd, tragikomediyanın oynanılacağı yeri dəqiq bildirməmişdi) yenidən hücumu keçdi.

- Dəhşətli dərəcədə boğanaqdı – uzada-uzada dedi. – Məncə, əziz İna sizdə yay aylarında bizdəki qədər isti olmur. Yanılmıramsa, İsveç daha şimal tərəfdədi.

Cüzeppe, Marina, Qvido uğunub getdilər. Hərçənd, Luici burada gülməli bir şey görmədi. Axı İsveçin İtaliyadan daha şimalda yerləşməsinə gülməli nə var ki? Hətta bir anlıq düşündü ki, Karla heç də “Vouge”-də yazıldığı kimi, ağıl dəryası deyil.

- Mən də düşünürəm ki, İsveç İtaliyadan daha çox şimala tərəfdi - İna tamamilə sakit tərzdə cavab verdi. Danışığındakı ləhcə sözlərinə qaribə, soyuq bir etinasızlıq qatırdı. Bu soyuqluq həm də onun bütün simasında əks olunmuşdu. Onun bu etinasızlığına rəğmən, hamı gülməkdən yıxılırdı.

“Bütün bunlar ona görədi ki, hamısının əsəbləri tarına çəkilib – Luici ürəyində fikirləşdi. – Hamısı mənim İna qadına kobud sözlər söyləməyimi gözləyir. Deməli, mən bunu eləməliyəm”.

Elə bu zaman İna bənövşəyi gözlərini ona zillədi. Gözlərinin rəngində, doğrudan da, qeyri-adi bənövşəyi çalar vardı. Romada ilk dəfə peyda olduğu gündən bəri böyük uğur qazanmasının əsas səbəbi də məhz bu idi. Ətrafında toplanmış adamlara fikir vermədən İna meydan oxuyurmuş kimi dedi:

- Luici, bura çox darıxdırıcı oldu. Məni başqa yerə apar bilərsən?

Birdən sanki ildırım çaxdı, bülbur qədəhlər cingildədi. Bu gurultunun fonunda səslərin əmələ gətirdiyi uğultu eşidilməz oldu və Luici sanki yuxudan ayıldı. İndi bu iki nəfərin arasında adına “qarşılıqlı anlaşma” dediyim bir şey yaranmışdı. Onlar baxışlarını bir-birinə zilləmişdilər. Bu gözəl qadının tünd-bənövşəyi, səmimi baxışlarında artıq heç bir sual yox idi. Əksinə, bu baxışlar sanki birmənalı şəkildə deyirdi: “Axmaq, axı mən səni sevərəm”. Bu sözlərə cavab olaraq romalı Luicinin zillə qara gözlərində sadələh, bir az kişi, bir az da uşaqsayağı sual yarandı: “Doğru deyirsən?”

Hər şey bir-birinə qarışırdı. İnsanlar, ideyalar, düşüncələr, bu gecənin əvvəlcədən düşünülmüş sonluğu – hamısı bir andaca yox olub getdi. “Dostları” qışın soyuğunda büzüşən yarasalar kimi birdən-birə tavandan başısağa asılı qaldılar. Onlar kütlüyün məşinə sarı tənənəli yürüşünə yol vermək üçün aralandılar. Roma əvvəlki kimi gözəl, ruha, cana yaxın idi. Və Roma küçələri sevginin tənənəsini yaşayırdı...

Tərcümə edən: GÜLDƏSTƏ

Romasayağı ayrılıq